

Bs Huỳnh Thị Thy Tiên -

1. ĐỊNH CƯƠNG

Theo YHCT không ghi nhận danh từ “Bệnh loét dạ dày tá tràng”, chủ yếu dựa vào những biểu hiện triệu chứng của bệnh, do đó viêm loét dạ dày tá tràng được xếp vào phạm trù chứng “Vệ thũng, Tào tấp, Vệ thũng.”

2. NGUYÊN NHÂN

Chủ yếu do ngoại tà phạm Vệ, phạm thực thất điều, thực trệ thũng Vệ, tình chí nộ i thũng, Can khí phạm Vệ, thực chế Tỳ hãm, hậu thiên thất dưỡng.

Thấp tà dễ phạm vào Tỳ vệ, ngũ tạng thực chế âm hàn sinh thấp nhiệt, ngũ tạng thực chế dưỡng hàn sinh hàn thấp, nộ i mà tà khí phạm phạm làm trở chướng năng của khí cơ, khi nộ khí bất hoà gây ra bệnh.

Ăn uống không điều độ, no đói thất thường sẽ làm tổn thương Tỳ vệ, vận hoá thất thường, thực ăn không tiêu hoá được ứ đọng ở vị quản khi nộ khí cơ không lưu thông, không thực chế hiên chướng năng hoà giáng mà biểu hiện nên vùng thượng vệ chướng đau.

Tình chí lo lắng, ưu tư phiền muộn thoái quá, khi nộ Can mất sự tiết mà hoành nghêch phạm vào vệ. Nộ u can uất hoá nhiệt, nhiệt hoá đở tởn thũng phạm âm của Vệ khi nộ Vệ không được nhu nhuận khi nộ vùng thũng Vệ đau âm ỉ. Nộ u khí uất lâu ngày, huyết đởch không được lưu thông khi nộ cho huyết mạch ngưng trệ, ứ huyết ở Vệ biểu hiện nên vùng thũng vệ đau nhói có thể.

Thực chế Tỳ vệ hàn nhữc hoạc bệnh lâu ngày phạm hãm kém, hoạc sẽ dưỡng thực không thích hấp thụ làm tổn thương đởn Tỳ vệ, khi nộ Tỳ vệ hàn nhữc, khí hãm không thực vận hoá hoạc

dùng không ôn dùng mà gây ra vùng bỏng và đau tức.

3. CÁCH BỆNH

Cách bệnh của thức ăn chế biến y như sau:

- Khí trệ
- Hàn ngưng trệ
- Tích trệ
- Huyết trệ
- Thấp nhiệt

Cách bệnh của khí chế biến y như sau:

- Khí (dùng) hàn
- Âm hàn

Cách bệnh sinh của bệnh là do khí của V bị trệ, mà chỉ có thể dùng, V không hoà giáng mà sinh ra “bất thông tắc nghẽn, tắc nghẽn vĩnh viễn tắc nghẽn”.

Bệnh chia làm 2 nhóm chính: hàn chế biến và thức ăn chế biến.

- Hàn chế biến y như sau: Tả hàn, V âm bất túc.
- Thức ăn chế biến y như sau: Can vị bất hoà, Can vị uất nhiệt, V bị huyết, Tả vị thấp nhiệt.

Các yếu tố khởi phát bệnh là do ăn uống không điều độ hoặc yếu tố tâm lý. Khi yếu tố tâm lý không thể thái độ thì bệnh thức ăn Can, Can khí uất trệ hoành hành phạm V, V mất chức năng hoà giáng, Can khí làm bệnh thức ăn Tả khi Tả không vận hoá, thấp trệ nội sinh hoặc thấp trệ hoá nhiệt, thấp nhiệt đi lên trên khi V khí tắc nghẽn nghẽn sau cùng khí uất hoá hoặc gây bệnh thức ăn phlegm âm, khí trệ hàn ngưng trệ mà bệnh thức ăn phản dùng hoặc khí trệ mà chỉ có tắc mà hình thành nên đau do huyết trệ.

Tính chất bệnh chia ra hàn, nhiệt, hàn, nhiệt.

4. ĐIỀU TRỊ THEO Y HỌC CỔ TRUYỀN

Phép trị chính: Kiện Tỳ lý khí, hoà Vị chớ thức, thanh nhiệt hoá ứ.

Trong trường hợp đang trong giai đoạn hoạt động của bệnh, biểu hiện ra các triệu chứng lâm sàng thuộc “Thức chớ” nên dùng phép: “Lý khí đở trệ, thanh nhiệt hoá ứ.”

Trong trường hợp vết loét lâu ngày hoặc bệnh tái phát nhiều lần, nên dùng phép tiêu bản kiên cố nhiếp nhữ kiện Tỳ - lý khí hoặc hoà Vị - hoá ứ.

Trong trường hợp có nhiễm vi khuẩn *Helicobacter pylori*, vết loét lâu hoặc xuất huyết tiêu hoá trên, nên kết hợp thêm phương pháp của Tây y.

Các phương pháp điều trị cổ bản như:

- Hào châm
- Điện châm
- Cấn
- Nhĩ châm
- Đu châm
- Laser châm
- Thu châm
- Châm y ch

Các phương pháp được áp dụng đa dạng, tùy trường hợp cụ thể trên lâm sàng.

5. MẶT SẠCH VÀ THUỐC DÙNG TRONG VIÊM LOÉT DẠ DÀY TÁ TRÀNG

Các loại thảo dược được sử dụng khá nhiều như Hẹ phiêu tiêu, Diên hẹ sách, Bạc hà, Xuyên luyên tử, Ô tặc cốt, Bối mẫu, Hủ phác, Đan sâm, Mộc hương, Sa nhân...

Hẹ phiêu tiêu được nghiên cứu là kê đơn nhiều nhất, thành phần chính là Canxi cacbonat chiếm 80-85% có thể hoạt động như một loại thuốc kháng acid giúp giảm sự khó chịu do hoạt động tăng tiết acid quá mức trong dạ dày. Kết hợp Hẹ phiêu tiêu và Bối mẫu giúp ngăn ngừa tổn thương dạ dày do ethanol trên mô hình thí nghiệm chuột.

Diên hẹ sách là thảo dược được kê đơn thứ hai, được sử dụng rộng rãi trong điều trị phức tạp do khí trệ. Nó đã được báo cáo về hiệu quả ức chế sự hoạt động của H.pylori, chữa lành vết loét và giảm đau. Ngoài ra các thuốc khác cũng có hiệu quả đáng kể trong bệnh viêm loét dạ dày tá tràng như Bạc hà, không chỉ có tác dụng chống viêm mà còn có tác dụng cầm máu, Xuyên luyên tử thì có tác dụng giảm đau.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đại học Y dược Thành phố Hồ Chí Minh, Bộ môn nội khoa đông y, “Bệnh học và điều trị nội khoa kết hợp đông Tây y, Tập 2”.